

УДК 77.041.5

ВПЛИВ ОСНОВНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ФОТОГРАФІЇ НА КОМПОЗИЦІЙНУ ПОБУДОВУ ПОРТРЕТУ

ХИНЕВИЧ Руслана, ШЕЛЕМЕХА Ростислав,
Прасол Станіслав, Яворський Олександр
Київський національний університет технологій і дизайну, Україна
h.ruslana.v@gmail.com

Надано характеристику сучасного поняття портретної фотографії як одного із жанрів фотомистецтва. Виділено основні чинники, що впливають на створення якісного та виразного фотозображення. Визначено роль світла, як одного з найважливіших компонентів портретної фотозйомки. Описано основні композиційні прийоми, що забезпечують створення гармонійного кадру та сприяють реалізації творчого задуму автора.

***Ключові слова:** портретна фотографія, композиція, золотий перетин, ракурс, колір.*

ВСТУП

Сучасний фотопортрет це багатогранний жанр фотографії – від класичного портрету, що сягає корінням до витоків фотографії та класичної школи живопису до концептуального, основою якого є ідея і людина може бути представлена в незвичному образі, як символ цієї ідеї. Для того, щоб зображення мало вплив на глядача, було виразним і досконалим, потрібно знати основні принципи створення фотографії, володіти теорією побудови композиції, мати практичні навички, як з підготовки та проведення фотозйомки так і з обробки зображень з використанням сучасних графічних редакторів.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Актуальною проблемою є визначення чинників, вибір яких забезпечить максимальну художню виразність сучасної портретної фотографії та основні особливості її створення. Аналіз характеристик фотографії, що впливають на її композиційну побудову та їх систематизація надасть можливість виділити пріоритетні компоненти, що визначають особливості портретної фотозйомки.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

У перекладі з давньогрецької фотографія означає «світлопис», тобто мистецтво або техніку малювання світлом [1]. Для створення зображень фотографи користуються не пензлем, а отримують їх за допомогою фотокамери, яка зберігає відзнятий кадр на світлочутливій матриці. Людина має бінокулярний зір, тому адекватно сприймає форму і об'єм предметів в просторі, незалежно від освітлення. На фотознімку глядач бачить пласке, двовимірне зображення. Важливу роль в передачі відчуття об'єму відіграє освітлення в момент зйомки. Світло, падаючи на об'єкт, створює освітлені і затемнені області, світлотіньовий малюнок, який залежить від розміру і

положення джерела світла в просторі. Якість, інтенсивність і характер світла, яке потрапляє в об'єкти, впливають і на сприйняття майбутнього зображення на площині. Доує ж потік світла саме фотограф, він вирішує, скільки світла потрапить на матрицю, змінює його, регулюючи налаштування камери, використовуючи відбивачі, сласяхи тощо.

Портретний жанр фотографії можна виділити як один з найбільш складних і водночас найбільш цікавих і захоплюючих. Якщо розглядати поняття «портрет» у класичному сенсі, то це, перш за все, психологізм особи – її емоція, історія [2]. У такому фото повинен бути авторський творчий і фотографічний погляди на об'єкт. І саме світло є найважливішим компонентом в портретній фотографії, головним інструментом в руках фотографа, за допомогою якого він і пише свої картини. Це правило прийшло у фотографію з образотворчого мистецтва, де питанню передачі пластики і об'єму за допомогою гри світла та тіні приділяється дуже велика увага. Саме фотограф, а не камера є творцем фотографій при художній зйомці, з її історією, сюжетом і змістом, переданим на знімку.

Композиція у фотографії – це побудова і послідовність образотворчих прийомів, що реалізують художню ідею. Одним із найбільш потужних композиційних правил в фотографії є правило золотого перетину, яке ще називають «божественною пропорцією» [3]. Золотий перетин – це універсальний прояв структурної гармонії. На перетині ліній утворюються найактивніші області фотографії, на які припадає найбільше уваги. В головному портреті варто виділяти очі або губи – саме таким чином можна акцентувати увагу на емоціях людини, її характері та темпераменті. Дотримання правил золотого перетину при портретній фотозйомці дозволить створити гармонійне зображення, яке буде приємним і збалансованим для людського ока. Разом з тим, чітке виконання існуючих правил та принципів може обмежувати творчість та авторський підхід. Володіння теоретичними основами та набуття практичного досвіду надає можливість робити деякі виключення із правил та отримувати гармонійні зображення з врахуванням тих чи інших особливостей зйомки.

В композиції не малу роль відіграє ракурс [4]. Пошук ідеального ракурсу – це творчий процес. Коли фотограф змінює ракурс, то він може домогтися цікавих результатів зйомки навіть в тому випадку, якщо знімаються будь-які, на перший погляд звичні оку, об'єкти. При портретній фотозйомці вибір того чи іншого ракурсу надає можливість отримати цікаві та яскраві зображення, які викличуть певний емоційний відгук у глядача. Однак, слід враховувати, що вибір нестандартного ракурсу може вплинути на спотворення розмірів і пропорцій об'єкту. Фотографія, з точки зору гармонійної композиції, виглядає найбільш виразною і зачіпає душу. Фотограф таким чином концентрує увагу на дійсно важливих речах, дозволяючи навіть неосвіченому глядачеві побачити те, що і хотів показати автор.

Знання та розуміння теорії поєднання кольорів – ще один важливий чинник отримання гармонійного зображення та створення по-справжньому дивовижних образів. Колір має великий вплив на глядача і в значній мірі формує сприйняття фотографії в цілому [5]. Використання кольору як одного із

компонентів композиційної побудови портретної фотографії відкриває широкі можливості для створення акцентів, передачі настрою, формування певного враження від отриманого зображення. Крім того, на формування кольорової палітри знімку значний вплив має позиціонування джерела світла та корекція кольору при пост-обробці зображення.

Існує також ряд інших нюансів портретної фотозйомки, вибір яких в більшій чи меншій мірі впливає на зміст, характер та композиційну побудову портрету. Справжній фотохудожник прагне висловитися візуально, передати емоційну складову, справити враження. Отримання бажаного результату може забезпечити поєднання знань класичних прийомів і правил та набуття практичного досвіду через прагнення експериментувати в постійному творчому пошуку.

ВИСНОВКИ

Володіючи теоретичною базою, дотримуючись балансу різних параметрів фотографії: сюжет, композиція, кольорове рішення – фотограф як митець створює власний твір, яким хоче привернути увагу глядача та досягнути бажаного ефекту.

Аналіз та вибір основних характеристик портретної фотографії, кожна з яких відіграє свою роль у створенні якісного та гармонійного фотозображення, надають широкі можливості для творчості та втілення власного бачення світу через фотокамеру.

ЛІТЕРАТУРА

1. Світло і об'єм. URL: <https://bibl.com.ua/other/19295/index.html>.
2. Глушко Марія. Світло, камера, портрет! Що (не) так з сучасною портретною фотографією – пояснює мистецтвознавиця. URL: <https://kufer.media/lyudy/svitlo-kamera-portret/>
3. Никольский Александр. Что такое портретная съемка. URL: <https://sites.google.com/site/photographeralexandernikolsky/stati/fotosop-ot-a-do-a/1-25>.
4. Ракурс и его значение в фотографии. URL: <https://top100photo.ru/blog/azbuka-fotografii/rakurs-i-ego-znachenie-v-fotografii>.
5. Золотое сечение в фотографии. Что это и как его использовать URL: <https://www.syl.ru/article/157181>.

KHINEVICH R., SHEЛЕМЕКHA R., PRASOL S., YAVORSKYI O. THE INFLUENCE OF THE MAIN CHARACTERISTICS OF A PHOTOGRAPH ON THE COMPOSITIONAL CONSTRUCTION OF A PORTRAIT

The modern concept of portrait photography as one of the genres of photography is characterized. The main factors influencing the creation of high quality and expressive photographic images are highlighted. The role of light as one of the most important components of portrait photography has been determined. The main compositional techniques are described that ensure the creation of a harmonious frame and contribute to the implementation of the author's creative intention.

Key words: *portrait photography, composition, golden ratio, foreshortening, color.*